

เทศน์เช้า วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมๆ ฟังธรรม เห็นใหม่ การให้ทาน ให้ธรรมเป็นการให้ทานที่สูงที่สุด การให้ธรรมเป็นทานเป็นการให้ทานที่สูงที่สุด เพราะทำให้คนมีสติปัญญา ทำให้คนเอาตัวรอดได้ ทำให้คนพ้นจากทุกข์ได้ สิ่งที่จะพ้นจากทุกข์ได้ พ้นจากทุกข์ได้ด้วยภาวนามยปัญญา แต่ในปัจจุบันนี้มันเป็นโลกีย์ปัญญา ปัญญาของเรา ปัญญาเกิดขึ้นจากความรู้สึกนึกคิดของเรา นี่มันเป็นโลกีย์ปัญญา โลกีย์ปัญญาคือเกิดจากหัวใจของเรา เกิดจากหัวใจของเรา เกิดจากธาตุ ๔ และขันธ์ ๕

ธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ ธาตุ ๔ เรามีธาตุ ๔ ของเรา เรามีขันธ์ ๕ ของเรา เรามีความรู้สึคนึกคิดมันเป็นเรื่องโลกๆ เราศึกษามา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นโลกีย์ปัญญา มันก็ให้ความสุขความสงบของเราพอสมควร แต่ถ้ามันเป็นความจริงๆ ขึ้นมา มันจะเป็นภาวนามยปัญญา

ถ้าภาวนามยปัญญาเขาต้องทำสมาธิขึ้นมาให้ได้ก่อน พอทำสมาธิขึ้นมาให้ได้ก่อน เพราะทำสมาธิขึ้นมาได้แล้วมันไม่มีสมุทัย คือมันไม่มีความเห็นแก่ตัว ไม่มีการคาดหมาย ไม่มีความต้องการ ไม่มีการจินตนาการเข้ามาบวก นี่เข้ามาบวก เข้ามาบวกคือว่ามันไม่สะอาดบริสุทธิ์พอที่จะชำระล้างกิเลสได้

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านให้ทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามานี่ ทำความสงบของใจเข้ามาโดยข้อเท็จจริงมันก็มีความสุขแล้ว ความสุข คนเราถ้าร่างกายแข็งแรงมันมีความสุขโดยธรรมชาติเลยนะ เพราะคนที่ร่างกายแข็งแรงไปเทียบกับคนที่เจ็บไข้ได้ป่วย เราจะดีกว่าเขามากหลายเลย แต่คนที่ร่างกายแข็งแรงมันไม่รู้หรือกว่านี่คือบุญของมัน มันไม่รู้หรือกว่านี่คือความสุข คนที่ร่างกายแข็งแรงไม่รู้หรือกว่าตัวเองมีความสุขแล้ว แต่พอไปเทียบกับคนเจ็บไข้ได้ป่วยนอนติดเตียงนั่นนะถึงว่า เออ! เราดีกว่าเขา

สิ่งที่เป็นความจริงๆ คือร่างกายที่แข็งแรง สุขภาพจิตที่ดี สุขภาพจิตที่ดี เราทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจเข้ามา แต่ทำความสงบใจของตนเข้ามามันก็มีสุขแล้วร่างกายแข็งแรงก็ดีกว่าคนที่เจ็บไข้ได้ป่วย จิตใจที่เป็นสมาธิก็ดีกว่าจิตใจของคนที่มีแต่โรคภัยไข้เจ็บในหัวใจนั้น แต่เราไม่รู้ ให้แต่คนเขาหลอก หลอกแล้วหลอกเล่า หลอกแล้วหลอกเล่า ก็เชื่อคำหลอก เพราะไม่มีใครเคยทำความเป็นจริงได้

แต่มีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของท่านท่านทำความจริงของท่านได้ พอทำความจริงของท่านได้ท่านถึงบอกว่า เวลาคนหัดประพฤติปฏิบัติให้ทำความสงบใจเข้ามาก่อน ทำความสงบใจเข้ามาก่อน หลวงปู่มั่นท่านยืนยันตลอด “อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทธโธ” หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นพระอรหันต์

เดี๋ยวนี้ละ ไปให้คนอื่นเขาหลอก “ใช้ปัญญาไปเลย อู๋ย! สูดยอด พระพุทธศาสนา อู๋ย! มันว่างหมดเลย” ... หลอกทั้งนั้น

แต่โดยธรรมชาติของคนๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรารณามารื้อสัตว์ชนสัตว์ เวลาปรารณามารื้อสัตว์ชนสัตว์มันต้องคนที่มีอำนาจวาสนาบารมีขึ้นมามันถึงจะประพฤติปฏิบัติเช่นนั้นได้ ถ้าความประพฤติปฏิบัติเช่นนั้นได้เขาต้องสร้างอำนาจวาสนาของเขา

การสร้างอำนาจวาสนาก็เหมือนที่เราทำบุญกุศลกันอยู่เนี่ย พอทำบุญกุศล จิตใจมันเข้มแข็ง จิตใจมีหลักการขึ้นมา มันก็จะเจาะเข้าไปถึงใจของตนได้ แต่โดยทั่วไป โดยทั่วไปของเราตามเวรตามกรรม ถ้าตามเวรตามกรรมขึ้นมา เราเกิดมาเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แค่นี้เราฝึกใฝ่ในพระพุทธศาสนา ถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ นี่มันก็ได้บุญกุศลแล้ว

คำว่า “ได้บุญกุศล” แก้วสารพัดนึกเป็นที่พึ่งของเรา เป็นที่พึ่งของเราต่อเมื่อเรามีความทุกข์ความยากในหัวใจของเรา เป็นที่พึ่งของเรา เพราะเรามีหมู่มืดคนะใช้ไหม เราไปวัดไปวาบ บัณฑิต บัณฑิตจะช่วยเหลือเจือจานของเรา แล้วเราก็สอนกันนะ ให้หัดภาวนาๆ

อานาปานสติ เขาเอาเด็กๆ ไปฝึกสอน เด็กๆ ที่ไปฝึกสอนแล้ว เด็กๆ เขาบอก โอ้โฮ! ดีเยี่ยมเลย พ่อแม่สั่งสอนมันก็ไม่ฟัง เวลามันไปให้ครูสอนหายใจเข้า หายใจออก มันบอก อู๋ฮู! เดี่ยวนี้มันดีดี ดีดี นี่ไง มันเป็นประโยชน์ นี่มันก็เป็นประโยชน์

พระพุทธศาสนา หลวงตาถึงได้เน้นย้ำตลอด พระพุทธศาสนาเปรียบเหมือน
ห้างสรรพสินค้า ถ้าคนไม่เอาไหนเลยก็เข้าไปตากแอร์ ถ้าคนเข้าไปแล้วมันเข้าไปมันก็ไปซื้อของ
เล็กๆ น้อยๆ แต่คนที่เขามีอำนาจวาสนาขึ้นมาเขาจะหาแต่ของที่มียุคคุณค่าในห้างสรรพสินค้านั้น

พระพุทธศาสนามีสมบัติให้มหาศาลเลย ให้ชาวพุทธได้ตัดดวงเอา แล้วชาวพุทธมี
อำนาจวาสนาเล็กน้อยแค่ไหน ถ้ามีอำนาจวาสนาเล็กน้อยก็ได้หยิบฉวยเอาแต่ของเล็กน้อย แต่
คนที่มีอำนาจวาสนาของเขา เขาจะพ้นจากทุกข์ๆ เห็นไหม

เวลาฤดูกาล เวลามันแห้งแล้งขึ้นมา หน้าแล้งขึ้นมา พืชพันธุ์ธัญญาหารตายหมด ไม่มี
อาหารนะ ถ้าฝนตกน้ำท่วม ฝนตกมากเกินไปมันก็ไม่ถูกต้อง แต่ถ้าฝนมันพอประมาณ ฝนฟ้า
ตกต้องตามฤดูกาล เวลาฝนตกไปแล้ว เวลาพายุผ่านไปแล้วท้องฟ้าแจ่มใส นี่มันเป็นประโยชน์
ทั้งนั้นนะ ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนานะ เขาจะรู้สึกของเขา เขาจะมีปัญญาของเขา เขาจะเอาตัว
ของเขารอดได้

นี่ไง เวลาฝนตกฟ้าคึกฟ้าคะนอง นักวิทยาศาสตร์เขาบอกนะ อย่าอยู่กลางแจ้ง อย่าอยู่
กลางแจ้ง อย่ามีเครื่องประดับ อย่ามีโทรศัพท์มือถือ

ไฉนเวลาฝนตกมันเดินกลางแจ้งเลยนะ ไอ้โฮ! แก้วแหวนเงินทองเต็มเลย โทรศัพท์ด้วย
มันว่ามันแก่ง มันแก่ง มันยอคน...ฟ้าผ่าตายหมดนะ

ฟ้าผ่า ดูฤดูกาลธรรมชาติ ธรรมชาติเป็นธรรมชาติๆ แล้วธรรมชาติเป็นธรรมชาติ เขาฝึกหัดให้
เรามีปัญญาขึ้นมา เพราะธรรมชาตินะ เราเอามาเพื่อประโยชน์กับเรา

นี่ฤดูกาล เพราะฤดูกาล เราอยู่ในโซนเขตร้อน พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ ถ้าอุดม
สมบูรณ์ของเรา เราอยู่ในเขตร้อน เราอยู่ในเขตร้อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดุสิต เวลา
ตรัสรู้ ตรัสรู้ในชมพูทวีป ชมพูทวีปมันมีสามฤดูกาล มีสามฤดูกาล ความเป็นไปของชีวิต คนเกิด
ในประเทศอันสมควรๆ เราได้มาเกิดในประเทศอันสมควรหรือไม่ เราได้มาเกิดในประเทศอัน
สมควรโดยอาณัติจักร

แต่ถ้าเราเกิดในประเทศอันสมควร เราเกิดมาแล้วเรามีจิตใจที่สูงส่ง เรามีจิตใจที่เป็นธรรม สิ่งที่ดีุดมสมบูรณ์นั้นก็อุดมสมบูรณ์การดำรงชีวิต แต่ทุกคนมันยังทุกข์มันยังยากของมัน อยู่ มันก็จะไปหาสัจธรรมความจริงของเรา

ปู่ย่าตายายของเราเป็นผู้ที่มีอำนาจวาสนาได้นับถือพระพุทธศาสนา ถ้าพระพุทธศาสนา พวกเราเวลาคุยไม้กันนะ ศาสนายอดเยี่ยมคือพระพุทธศาสนา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา เราคุยไม้กันไปทั่ว แล้วปัญญาอย่างไรละ ยอดเยี่ยมตรงไหนละ

นี่ไง เวลาฝรั่งเขาเข้ามาศึกษาทางตะวันตกนะ เขาบอกว่าพระพุทธศานายอดเยี่ยม เข้าตัดบาตร ตกป่ายมนต์ไก่ ตกเย็นมันกินเหล้า แล้วยอดเยี่ยมอะไรของเอ็งนะ

ยอดเยี่ยมๆ นะ ยอดเยี่ยมนะศีล ๕ ศีล ๕ นะ ดูสิ เราจุดธูปไปทางอีสานปีแรกๆ เห็นเขาแล้วแหม! ชื่นใจนะ ไม่ถือมงคตี่นข้าว ที่ไหนมีมหรสพสมโภชเขาไม่ไปนะ เขามีศีลมีธรรมของเขา เขาไม่ถือมงคตี่นข้าว อบายมุขคืออบายภูมิ เวลาเราศึกษาธรรมะพระพุทธศาสนานะ สิ่งที่เป็นอบายภูมิๆ เราไม่ออกไป เราไม่อยากจะเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เราไม่อยากจะเกิดในนรกอเวจี แต่เราฝึกไปอบายมุข อบายมุข อบายภูมิไง

พระพุทธศาสนาเรามีศีลก็ติดกันไว้ให้แล้ว ถ้ามีก็ติดกันไว้ให้แล้ว ถ้าเรามีจิตใจที่เข้มแข็ง จิตใจที่แข็งแรง จิตใจที่แข็งแรงนะ เพราะอะไร เพราะหลวงปู่ฉันท่านสอนไว้ ประชาชน ไอ้โฮ! มีความร่มเย็นเป็นสุขนะ ในบ้านก็มีความร่มเย็นเป็นสุขนะ ที่ไหนมีเสียงขบร้องก็ไม่ไป

ของเราไม่ได้ วัดมีมหรสพ วัดนี้มีหนังฉายให้เลย วัดเรียกร้องคนเข้ามาจัดคอนเสิร์ตเลย

แต่ความจริงเขาไม่ทำ เพราะสิ่งนี้มันทำให้คนประมาท นี่คนประมาท เวลาฝนตกฟ้าร้อง มันมีโทรศัพท์มือถือมันโทรกลางฟ้าแลบเลยนะ ฮัลโหลๆ เตี่ยมันก็ตายอยู่นั่นนะ แล้วก็มาอวดอีกนะว่าตัวเองมีความสามารถ ตัวเองมีคุณสมบัติพิเศษ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไม่ให้ประมาท เวลาฝนตกฟ้าร้องเราก็อยู่ในที่ร่ม อยู่ในที่ปลอดภัย เวลาฝนตกแล้วชุ่มชื้น เราก็ทำไร้ไถนาของเรา เราก็ทำเพื่อประโยชน์ภักสิกรรมของเรา เราทำเพื่อประโยชน์กับเรา

ถ้าคนที่เขาฉลาดนะ เขาพาชีวิตของเขาให้ประสบความสำเร็จ เขาพาชีวิตของเขาให้ถึงที่สุดได้ ไม่ใช่ว่าจะอวดดี อวดดีอวดเด่น อวดว่าตัวเองมีคุณธรรม...คุณธรรมอะไร

ความดีๆ ความดีมันอยู่ภายในหัวใจนั้น สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี คนที่จิตสงบระงับแล้วเขาจะเห็นสิ่งใด เวลาครูบาอาจารย์เรานะ ท่านเห็นแล้วท่านสบตากันเท่านั้นนะ มันสังเวช เรามองชีวิตของคนอื่นนะ แล้วถ้าเรามีสติปัญญาละ นี่ธรรมสังเวช มันปลงธรรมสังเวช

เวลาพระไปชักบังสกุลๆ นั้นนะ ไปชักบังสกุล อนิจจา วต สงขารธา คนนี้ก็ได้อายุไปแล้ว คนนี้ก็ตายไปแล้ว ทุกข์ยาก ทุกข์ยากจนตาย แล้วเราก็ต้องตายอย่างนี้ ถ้าเรามีสติปัญญา เราใคร่ครวญในชีวิตของเราจนพ้นจากทุกข์ไปได้ พระที่ไปชักบังสกุลๆ เขาก็เตือนสติไว้ นี่การชักบังสกุลเขาสอนให้รู้จักบังสกุล

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติปัญญา เรามองชีวิตของทางโลก เรามองชีวิตแล้วเราเศร้าหมองไหม เราเห็นคนทุกข์คนยาก มันทุกข์ยากตามเวรตามกรรมของเขาละ เขาได้สร้างเวรสร้างกรรมของเขาอย่างนั้น คนที่ทุกข์ยาก คนที่เป็นคนไร้บ้านอยู่ตามข้างถนน เขาเคยเป็นเศรษฐี เขาเคยเป็นเจ้าของบริษัท แล้วเขาโดนคดีโดนโกงจนหมดเนื้อหมดตัว เขามานอนอยู่ข้างถนนนะ รู้จักไหม คนที่ไร้บ้านๆ นะ หลายๆ คนมากนะที่เขาผิดพลาดในการทำธุรกิจของเขา เขาเป็นคนยากไร้หรือ แต่ทำไมเขาเป็นคนไร้บ้าน ทำไมเขาต้องมาใช้ชีวิตของเขาแบบนั้น

นี่ไง ถ้ามันปลงธรรมสังเวชนะ ถ้าเรามีสติปัญญา เราพิจารณาของเรา มันปลงธรรมสังเวช มันสังเวช พอสังเวชขึ้นมา เห็นไหม แล้วเราละ ถ้ามีการปลงธรรมสังเวช ถ้าเราได้เห็นภัยในสังคม นี่มันกลับมาที่เรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนนี่ไง ไม่ประมาทไง เราอย่าประมาทชีวิต เราอย่าประมาทสิ่งใดทั้งสิ้น บอกว่ามันเป็นเวรเป็นกรรมๆ คนเราทำกรรมที่ผิดพลาดมา กรรมฝังมากก็มี คนเราสร้างบุญกุศลมากก็มี

คนสร้างบุญกุศลสิ่งใดมานะ พอทำสิ่งใดนะ มันจะประสบความสำเร็จ ประสบความสำเร็จของเขา แต่การประสบความสำเร็จนั้นก็เป็นเรื่องโลก อย่างที่เราทำกันอยู่ที่นี่ เขาเรียกบารมีธรรมๆ เราสร้างอำนาจวาสนาบารมีของเรา

แต่ถ้าเราไม่มีความสามารถที่เราจะทำความสงบของใจเราเข้ามาได้ ถ้าเราไม่สามารถค้นคว้าหาใจของเราได้ เราจะยกขึ้นสู่วิปัสสนาอย่างไร แล้วเราจะชำระล้างกิเลสอย่างไร กิเลสในหัวใจของเรามันเป็นกิเลสในหัวใจของเรา ความทุกข์ความยากเป็นเรื่องของเราละ

เวลามีความสุขๆ ความสุขนะ เพื่อนมากมายเลย ถ้ามีความสุขนะ เพื่อนฝูงมหาศาล เวลาเราทุกข์ยากเพื่อนฝูงไม่มีสักคน เพื่อนฝูงทั้งหมด

แต่เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้วิเวก ให้ไปแต่ผู้เดียว ไปแบบนอแรด เพราะการไปแบบนอแรดความคิดมันผุดมาหมดนะ “โธ้ย! เราคนวางสนาบ่อย เราคนไม่มีพรรคมีพวก เราคนที่ไม่ใครมาอุ้มชูเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีแต่คนไปดูแลนั่นนะ” นี่กิเลสมันเจาะยางแล้ว กิเลสมันเริ่มทำลายแล้ว

“อยู่คนเดียวระวังกิเลสนัก โธ้ย! นี่บวชเป็นพระแล้วนะ ออกมาประพฤติปฏิบัตินะ อู๊ย! คนก็ต้องชื่นชม คนต้องช่วยเหลือเจือจาน”

เข้าขึ้นมาบิณฑบาต เขาก็ใส่บาตรให้อยู่แล้ว ทุกอย่างปัจจัย ๔ พร้อมแล้ว ต่อไปเป็นหน้าที่ของท่าน ได้ทำกตกิจแล้ว เข้าสู่โคนไม้ เข้าสู่เรือนว่าง ผู้ที่ทำความสงบของใจได้ เข้าสู่ฌานสมาบัติ ให้เข้าสู่ฌานสมาบัติ ผู้ใดที่เข้าถึงใช้ปัญญาได้ ให้ใช้ปัญญา นั่นเป็นหน้าที่ของเธอ หน้าที่ของเธอแล้วนะ เข้าขึ้นมาบิณฑบาต เขาส่งเสริมแล้ว เขาเชิดชูแล้ว เขาให้ทุกอย่างพร้อมแล้ว หน้าที่ของเรา เราต้องประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ไม่ใช่จะทำให้เขามาคอยสอนคอยชี้แนะ มันไม่มีหรอก นี่มันไม่มีขึ้นมา ความจริงมันเป็นแบบนี้ไง ถ้าคนที่อ่อนแอ คนที่อ่อนด้อยมันก็คิดของมันไปร้อยแปดไป แต่คนที่มีสติปัญญานะ เขาหลักเขาเร้น

หลวงตาท่านออกธุดงค์นะ บ้านใหญ่ไม่ไป คำว่า “บ้านใหญ่” คือหมู่บ้านใหญ่ หมู่บ้านใหญ่มันมีหมู่บ้านมาก พอหมู่บ้านมาก ลากสักการะมันก็มาก เพราะบิณฑบาตเขาก็ใส่บาตรเต็มบาตรเลย แล้วพระก็ฉันมือเดียว แล้วพอตกบ่ายแล้วเขาก็จะมาคุ้ยธรรมะแล้ว ท่านบอกว่ามันเป็นภาวะ หาอย่างมาก ๓ บ้าน ๔ บ้าน แล้ว ๓ บ้าน ๔ บ้าน เขาไม่ใส่บาตรทุกบ้านหรือ บางทีใส่บ้านเดียว ๒ บ้าน เพราะว่าเขามีธุระของเขาทั้งนั้นนะ

นี่หาบ้านน้อยๆ เพื่อเราจะได้ไม่ต้องเป็นภาระ มันจะได้มีเวลาภาวนา มันจะได้ต่อสู้กับกิเลสทั้งวันทั้งคืน นี่เวลาเขาไปหาที่สังัดที่วิเวกนะ ๒๔ ชั่วโมงเขาประพฤติปฏิบัติตลอดกลางคืนขึ้นมา เจ็บสังัดขึ้นมาแล้วเต็มทีเลย เต็มทีเลย นี่ครูบาอาจารย์ท่านหาอย่างนั้น

ไอ้พวกเรานะ “อู้ฮู! ไม่มีใครส่งเสริม ไม่มีใครยกย่องสรรเสริญ ไม่มีใครช่วยเหลือเจือจาน ทุกข์ยากไปหมด”...เจือจานอะไร

คนเรานะ เจ็บไข้ได้ป่วยก็ไปโรงพยาบาล หมอก็อึดยาก็ ผ่าตัดเท่านั้นนะ หมอมันช่วยเหลืออะไร หมอก็อำหน้าที่ของเขา เราหน้าที่ที่จ่ายตังค์ นี่ไง หมอทำอะไร มันหายหรือไม่หาย มันเป็นร่างกายของเรา ไม่มีใครช่วยใครได้หรอก

อยู่ในสังคมๆ เพราะว่าเราอยู่กับสังคม พระปฏิบัติไม่จริง ทำไม่ต้องเข้าป่าเข้าเขา ปฏิบัติจริงก็ต้องอยู่ในสังคมสิ สังคมอุ่นใจ เดี่ยวไฉนนั้นก็ช่วย เดี่ยวถ้านั่งไปแล้วถ้าล้มเดี๋ยวมันจะมาอุ้มให้ เดี่ยวถ้าเป็นอะไร เดี่ยวพระจะพาส่งโรงพยาบาล โอ้ย! ไปโรงพยาบาลแล้วเดี๋ยวมีคนไปเฝ้าไข้ มันคิดไปนู่นนะ โอ้ย! ถ้าอยู่คนเดียวตาย

ครูบาอาจารย์ของเรานะ เวลาอยู่ในป่า เวลามันจะเป็นจะตาย อะไรตายก่อน ลมหายใจขาดก่อนหรือร่างกายจะตายก่อน ขอคูชิอะไรตายก่อน เวลาคำว่า “จะตายๆ” กิเลสมันหลอกนู่นจะตาย นี่จะตาย...ไม่ตายหรอก ถ้าตายนะ มันคิดไม่ได้หรอก มันเป็นลมสลบไปเลย มันซ็อกตายแล้ว แต่ถ้ายังคิดจะตายๆ กิเลสมันหลอก มันหลอกอะไร หลอกให้เอ็งเลิกใจ หลอกให้เอ็งลุกขึ้น หลอกให้ไม่ต้องปฏิบัติ

นี่ธรรมชาติอยู่ปากตายอย่างนี้ ปากตายอย่างนี้ต้องคนที่เข้มแข็ง เข้มแข็งในจิตใจนะ เข้มแข็งทางจิตใจ ทำพิสูจน์กับมันเลย ทำพิสูจน์กับความคิดที่มันหลอกตัวเอง ทำพิสูจน์ พอทำพิสูจน์ ถ้าเอ็งเข้มแข็งพอ มีสติปัญญาพอนะ ว่างหมด พอมันปล่อยนะ โลงหมดเลย ไอ้ที่ว่าจะเป็นจะตายหายหน้าไปไหน ไอ้กิเลสที่มันจะหลอกๆ มันหายหน้าไปหมดเลย แต่ถ้าเราพ่ายแพ้มันนะ ไอ้โฮ! เป็นตัวเป็นตนนะ โอ้ย! เทพองค์นั้น กิเลสองค์นี้ ไฉนกระเทิบ ไฉนเหยียบซ้ำ

นี่ไง ถ้าเป็นจริงๆ เป็นอย่างนี้ นี่พูดถึงว่าคนที่มีความอดทนบารมี เราจะพูดถึงว่า เวลามันแห้งแล้งมันก็ยากไร้ เวลานั้นน้ำท่วมมันก็ทำมาหากินไม่ได้ ถ้าฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาลผ่านไป แล้ว หลังฝนตกฟ้าร้องมันจะเกิดความชุ่มชื้น

ชีวิตเราก็เหมือนกัน ถ้าเราคิดได้ เราพิจารณาได้ เราทำตัวเราเองทั้งนั้นนะ เราทำตัวเราด้วยความคิดของเรา เราคิดอย่างไร เรามีความปรารถนาอย่างไร เราคิดอย่างไร เราก็ใช้ชีวิตแบบนั้น เราตกอยู่ใต้พญามารกิเลสค้นหาความทะยานอยากบงการชีวิตของเรา ชีวิตของเรานี้

แล้วถ้าเรามีสติมีปัญญา เราใช้ปัญญาที่ดี เราใช้สติปัญญาที่อุดมสมบูรณ์ขึ้นมา ชีวิตของเราก็จะมีอุดมสมบูรณ์ขึ้นมา เรื่องปัจจัยเครื่องอาศัย กู้หนี้ยืมสินกันได้ ฟังพาอาศัยกันได้ ศีลสมาธิ ปัญญา ไม่ได้

ศีล สมาธิ ปัญญา เราต้องทำขึ้นมาเอง เราจะต้องรักษาเอง เราจะต้องพยายามขุดคุ้ยต่างๆ ที่มีจิตกลางหัวใจ ต่างๆ ที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีชีวิต ต่างๆ ที่มันมีอยู่แต่หากันไม่เป็นเอวัง